

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani
vsak teden dvakrat, nam-
reč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti
4 fl., scer 3 fl., za pol leta
2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V saboto 23. julia 1853.

List 59.

Kako se o toči škode obvarovati?

Letos se od vsih krajev toliko od toče sliši, da gotovo vsak umen kmetovavec premišluje: kako bi se dala ta nadloga odverniti, ktera v eni uri pokonča vseh pridelk kmeta.

Kaj pomaga jok in stok revežev, ktere je huda ura zadela, — kaj pomaga strah tistih, ki so srečno vsli letos škodi hude ure, ako nas bo drugo leto huda ura spet ravno take našla, kakor letos! Jokati se zna vsaka baba, — pomagati si mora mož, z umnostjo in s terdno voljo.

Vsak vč, da tri uime so, ki gospodarju včasih hipoma poberó premoženje: oginj, povodinj in toča.

Nobena teh uim pa se ne primerja vsako leto tolikrat, kakor toča. Dosti hiš je, ki niso nikdar pogorele, — ni ga pa skor polja, ktere ga bi ne bila toča že včasih več ali manj poškodovala.

Dolgo je terpelo, preden so naši ljudje spregledali in spoznali veliko dobroto, če gospodar svoje pohištvo zavarje pred škodo ognja (asekurira). In še vsi ne spoznajo tega!

Kar pa zavarovanje zoper škodo toče zadene, je se bolj žalostno pri nas; od tega le malo kaj slišati hoče. In kako silno silno potrebno bi bilo to! In kako lahko tudi!

Če bi pri nas gospodarji kaj prave skerbí imeli za svoje polje, in če bi bilo kaj prave bratovske ljubezni med nami: kmalo bi bilo velicih nadlog po toči konec.

Kako nek?

Vkup bi stopili v vsaki deželi vsi kmetovavci, od naj manjšega do naj večjega, in vsak bi vsako leto plačeval za svoje posestvo kaj malega v kaso za točo.

Kakor so sedanje asekuracije zoper škodo toče, straši zares marsiktere ga veliko plačilo, — ali če vsi kmetovavci, v vsaki deželi posebej, stopijo v tako družbo, ktera bi se po pravici bratovšina imenovala, bi bilo letno odrajtvalo tako majhno, da tudi naj bolj ubogi kmet bi tak znesek lahko plačal ali v dnarji ali blagu.

Krajnska kmetijska družba je lani predlog storila: naj bi vlada vsacega primorala, da se mora asekurirati, — al ker bi ljudje berž hrup zagнали, da se jim spet nov davk naklada, se ni nadjati, da bi se to siloma storilo.

Mi pa vprašamo vsacega poštenega kmeta: ali je to davek, če plačaš 1 goldinar, v nesreči pa potem 100 gold. nazaj dobiš? Če ti tudi toča 10 let prizanaša, 11. leto te bo že doletela. Danes pomagaš ti drugim, drugo leto bojo ti pomagali tebi!

Kako bolj mirno bi gledali potem ob hudi uri sive oblake, s kterimi toča priverši!

Pa kaj! če naši ljudje tega nočejo spoznati, čeravno je jasno kot beli dan, in če imajo sto izgovorov, ki pa vsi skupej niso vredni piškavega oreha.

Pervo je po naših mislih: naj duhovni gospodje, naj kantonski poglavarji, naj župani, naj učitelji in vsi umni kmetje in drugi prijatli kmetijstva in srečnega ljudstva sedaj, ko imamo toliko nesreč po toči pred našimi očmi, širijo med ljudstvo dobrovoljne poduke: kako potrebno je, in kako lahko je, se z majhnimi stroški o toči obvarovati velike nesreče, če se vsi kmetovavci, od prvega do zadnjega, združijo v to bratovščino.

Ta bratovščina — bratovščina sv. Primaža — se bo lahko napravila, če bo le ljudstvo po kmetih povsod dobro podučeno. Očiten mu mora biti dobiček, ki izvira iz take bratovščine, ne le kar posvetno, temuč tudi kar dušno srečo zadeva, ker pomanjkanje in revšina sta oče in mati stoternih napák in pregreh.

Bravci „Novic“ že vedó, da gosp. deželni poglavar na Českem je izdelal osnovo take asekuracije zoper točo, in da c. k. ministerstvo bo nek podalo to osnovo tudi drugim deželam v prevdark.

Naj bi te naše besede pripravljale saj pot, da se od vsih strani dobrovoljno sprejme tista osnova, kadar do nas pride.

Nova cesarska postava, ktera zadeva služnosti ali servitute v gojzdih in na družih zemljiših.

(Dalje.)

§. 6. tega patenta razklada opravila, ki jih imajo cesarske gosposke (vradniye) zastran odkupljenja in uravnanja, ter pravi, da:

- a) gosposke morajo tiste dela, ktere zadevajo pravice v §. 1. pod številkami 1, 2, 3 a) in v §. 2. nastete, same iz svoje službine dolžnosti opraviti;
- b) dela pa, ktere zadevajo pravice, ki so v §. 1. pod številkami 3. b) in 4. a) in b) nastete, imajo le tistikrat opraviti, kadar jih kak vdeleženec za to zaprosi.

§. 7. Za odkupljenje kakor tudi za uravnanje ktere koli vživane pravice je treba pozvediti in na gotovo postaviti:

- a) kakošen je ti vžitek, in koliko obseguje;
- b) na katero pravico (pravno razmero) se opera;
- c) ktero zemljiše (kteri grunt) zadeva;
- d) kdo to pravico vživa, in kdo mora to vži-